

1. ALBERT CAMUS: TUJEC

Albert Camus je predstavnik francoske eksistencialistične književnosti.

Rodil se je leta 1913 v Alžiriji. Študiral je filozofijo in književnosti. Leta 1939 je odšel v Pariz in delal kot novinar. Med 2. svetovno vojno je sodeloval v odporiškem gibanju in pri časopisu Combat (Bitka). Po vojni se je ukvarjal z gledalištem in založništvom. Leta 1957 je dobil Nobelovo nagrado. Umrli je v avtomobilski nesreči leta 1960.

Njegova najpomembnejša dela so:

novela: Tujec (1942), Kuga (1947), Padel (1956)

drame: Kaligula (1944), Nesporazum (1944)

esejistični knjigi: Sizifov mit (1942), Uporni človek (1952).

Eksistencializem je filozofski nauk, ki govori, da bistvo človeka ni določeno v naprej z višjimi, božjimi in naravnimi zakoni. Človek je po svojem bistvu svobodna "eksistenca", ki ni z ničimer določena v naprej. Svet se mu kaže kot nekaj nesmiselnega, brez višje vrednosti in cilja. Čuti se osamljenega, "vrženega" v svet, ki mu je tuj, kjer ga navdajata strah pred smrtjo in tesnoba pred lastno odgovornostjo. Ta nauk se je začel oblikovati že v 19. st. pri danskem mislecu Kierkegaardu, vendar je do prve eksistencialistične filozofije prišlo šele po letu 1920 z Martinom Heideggerjem in Karlom Jaspersom v Nemčiji ter Jeanom Paulom Sartrom v Franciji.

Prvine eksistencializma spoznamo po temah absurdnosti, tesnobe, strahu pred smrtjo in po temi svobode in odgovornosti. Zlasti vojni dogodki s svojimi velikimi preizkušnjami so postali hvaležna snov za eksistencialistične romane in drame.

Tujec

V središču romana Tujec je tema absurdnosti ali nesmisla, ki je eno glavnih obetij eksistencialističnega dožemanja sveta.

Glavna oseba v romanu Tujec je Meursault, ki je značilen "absurdni človek". Življenje doživlja kot nesmiselno. Posebnost Meursaulta je ta, da se te absurdnosti jasno zaveda, medtem ko si jo drugi ljudje prikrivajo; v tem je njihova neiskrenost in tragičnost.

Potem ko v posebnem psihičnem stanju ubije Arabca, je obsojen na smrt. Svojemu prepričanju ostane zvest do konca. Še pred usmrčitvijo zavrne duhovnika, ki ga skuša prepričati v tradicionalne vrednote in v Boga.

Meursault pripoveduje o svojih doživljanjih mehanično, kot jih je sprejemal, sledi toku zavesti, ne da bi hotel misliti na slepo preoblikovati.

1. odlomek

Meursaultu umre mati. Pri tem Meursault ne pokaže nobenega žalovanja. Pokaže se Meursaultova "absurdnost". Šefa na primer prosi za 2 dni dopusta in upa, da mu ga ne bo odrekel, ker je k njemu prišel s takim opravičilom.

Meursault se odpravi v zavetišče za stare ljudi, kjer je živel njegova mati. Tam se pogovarja z ravnateljem. Ravnatelj mu pravi, da je bila mati po njegovem mnenju bolj srečna v domu, kot bi bila pri njem doma. Meursault brez kakršne koli namere odgovori, da je bila res bolj srečna, in mu pravi, da zadnje leto ni prišel k materi na obisk, ker bi mu obisk vzel celo nedeljo in tudi ker bi bil zelo velik napor, če bi kupil vozovnico, šel na avtobus in se vozil 2 uri.

2. odlomek

Pogovor Meursaulta s spovednikom. Spovednik hoče, da bi se Meursault pred smrtjo spovedal, vendar mu ta odgovori, da ima še zelo malo časa, preden ga bodo obglavili, in da nima časa za Boga. Spovednik ga vpraša, zakaj ga kliče gospod, ne pa oče. Ta pa mu odgovori, da zato, ker ni njegov oče. Meursault ne priznava posmrtnega življenja, zato zavrača duhovnikovo pomoč. Meursault se po daljšem času zopet spomni svoje matere. Njegova zadnja želja je bila, da bi bilo mnogo gledalcev na dan njegovega obglavljenja in da bi ga sprejeli s kriki sovraštva.